

VOIESCE SI VEI PUTÈ.

Pe ană — — lei 128 — 152.
 Pe șase luni — " 64 — 76.
 Pe trei luni — " 32 — 38.
 Pe ună lună — " 11 — —
 Un exemplar 24. par:
 Pentru Paris pe trimestru fr. 20 —
 Pentru Austria " fior. 10 v.s.

ROMANULU.

Redacțiunea, Strada Fortunei (Cainata) No. 15. — Articlele trănse și nepublicate se voru arde. — Gerante respunzătorii ANGHELU IONESCU.

REVISTA POLITICĂ.

BUCURESCI ² Cireșiaru.

Se ne să permisă a recomanda din nouă editoarelor noastrii, de ori ce condiție, de ori ce opinie, de ori ce versta și de ori ce secu, renumita, suptă totă punturile de privire, scriere ce de la 25 Maiu o publicam pe totă dia, suptă titlu *Parisul în America*.

Nepuțind desbată nici unul din actele ministrilor, se ne să permisă celu puțin se dedică capitoale de eri, de ași și de măne, și cari sunt supra presei, tutoru acelora cari cred că potu regenera ţera loru fără libertatea presei; s'aci nu ne adresăm numai la omenei politici, ci la totă intresele morale și materiale; ne adresăm la funcționarii cei onorabili, la comercianți, la industriali, la proprietari și arendatori, caci toți, fiu care la rândul său, voru perde totu déuna avere și adesea și onoreea de nu va fi libertatea Presei; ne adresăm la toți părinții, la totă femeiele, la toți socii și la totă sociale, caci toți se voru convinge, citindu acăstă scriere, că nu vomu avea nici socie, nici bărbăti buni, nici copii buni și fericiți de nu se voru pune cu toții spre a cere și prin urmare spre a dobândi libertatea absolută a Presei. Se voru mira mulți d'acăstă, și mulți voru striga: esagerare! Se citescă înse acăstă scriere de la începutul și până la sfîrșitul iei, se cugete asupra tuturui ideilor, și suntemu sicuri, afirmam în facia publicului, că nu va române un singur omu onest și cu cătu de puțină inteligență care nu va susține în viitorul libertatea Presei cu singura putere ce are s'aducă moralitatea în familie, respătirea ori cărei fapte frumuse, naintarea în ori ce carieră și prosperarea comerțului.

Foile străine, sosite ieri dupe amiaj, ne aducu relaționul despre ședința de la 6 Iuniu a Conferințelor din London; ele suntu conforme cu cele ce ne-a fostu făcutu cunoscutu corespondența noastră telegrafică din septembra trecută. Aceste relațion ne mai avându acumu nici unu interes, suntem că scim cān ședința de la 9 Iuniu s'a primitu armisticiul până la 26 ale acestoi luni, avemu se facem cunoscutu alte scire și prețuiri cari au însemnatate.

Alătă-ieri și orii aduseramă aminte publicului că Czarul are drepturi de moscenire asupra celei mai mari și mai însemnate părți a ducalei Holstein, și diseram că elu nu va cede lesne acestu dreptu fără compensări. Gazeta generară a Germaniei Nordului afirma că Russia, renunțat la totă pretenționile sale la partea cuvenită familiei Gottorp din Holstein, însă, în favoarea ducelui de Oldenburg. Eacă daru invita și complicarea cea nouă despre care vorbirăm; acumu insă suntemu sicuri că venirea Czarului la Berlin va aduce uă deplină înțelegere între elu, Prusia și Austria, și credem că până la 26 vomu astăzi decă cestiuarea Danemarcei va aduce seū nu resbolotu în anul acesta.

Uă depeșă din London, de la 7 Iuniu, și reprobusă de foile germane, spune că „Danemarca primește demarcarea riului Sclci, daru că Germania a refuzat-o.”

Foile Engleze urmăză d'a ataca pe Germania s'a oamenină, foile franceze însă, cari se inspiră de la guvernă, atacă la rândul loru cabinetul englez și arătu că totă lucrarea lui, de la începutu și pânăcum, a fostu a compromis onoreu și puterea Engleză, s'a nenoroci pe Danemarca. Acestea ne dovedesc că nu s'a făcutu sănă adeverata pace, adeverata înțelegere între Napoleon și cabinetul englez, s'a-

căstă neîntelegeră pote se n'aducă resbolul celu mare; cu totă acestea noi stăruim a crede că Napoleone va face resbolul celu mare și că piedicile ce i se voru pune nu potu face altu de cătu alu mai amâna celu multu până la prima-véra viitorie. Bine ar fi, caci pote pânătunci s'ar face vr'uă minune incătu se ne luminău și noi!

DANȚULU POLITICO.

Totă artile se ținu și se completează reciproc, totă aternă, mai multu suntem mai pucinu, unele de altele: Europa și Terpsichora, Musele muzicii și danțul suntu surori; amu vorbitu de muzică și cătu prin urmare se vorbim și de danț, caci danțul fără muzică ar si unu lucru tristu; cea-a ce suntu colorele pentru'unu tablou, este muzica pentru danț. Se vorbim daru de danț.

Danțul este uă arte forte veche și forte respindită. Dacă deschidem istoria sacră și profană vedem că de la începutul timpilor i-torici omenirea a danțuit; în testamentul vechi și nou găsimu numerose exemplu de danț: fețele lui Lotu au danțuit, regele David a danțuit în jurul templului, Iudita a danțuit înaintea lui Olofern spre alu amagi și al tăia capul, Israelitii în pustiă au danțuit uă horă în juralu vițelui de aur; la nunta de la Cana s'a danțuit. Egipțienii, Asirianii, Fenicienii, Tirianii, Grecii și Romanii au practicat danțul; și Neron, renumitul comedian, a cântat și danțat pe scenă, și Romani, încântați de flautul acestui comedian, i-a datu spre plată totă libertate loru și au fostu siliți apoi se mărgă toți danțindu la morte: *egalitate deplină*. Totă poporile au danțuit și danțuiesc; chiaru și Canibali antropofagi au danțul loru naționalu. Daru totu déuna și ori unde danțul a fostu și este acompaniatu de muzică. Si noi Români amu danțuit și danțuim. Ave-nu danțul nostru naționalu, hora; daru vai! amu mai danțuit și alte danțuri, dupe timpu și imprejurări. Câte danțuri n'amu vedutu numai în Bucuresci: Mazurca și Valsul, cadrilul francesu și cotilionul, galopul și Polonesa, Tiroliana și Cravoviana, Polca și Cancanul, Lanciarul și Csardașul; și totu déuna danțuim nu cumu ne spunea ănima românească, ci cumu ne a cântat orchestra.

Danțul, ca se să grăbosu, trebuie se fie expresiunea liberă a veseliei, a mulțumirii; daru nu este totu déuna astăfol; și ursul danțuiesc, daru nu de placere, ci de nevoie; și sclavul negru danțuiesc, cu patimă, daru ca se uite miseria sclaviei: danțul lui este freneticu, spasmoticu, furiosu, daru îl lipsesc grația și ritmul. Si cumu danțuim noi astădi? danțuim cumu ne căntă! Bine pentru acela care pote ținea tactul, care sare și se mișcă, cându înainte cându înapoi, cându la drépta cându la stînga, care se țvîrtesc în locu, intinde cându uă măna cându aita, care potivesc pasurile sale dupe tactul muzicei. Celu ce cunoște bine artea choreografică este sicură d'asă dobândi uă pozițion socială, de ași face norocul; și face pasurile sale, remâne în tactu și, dacă căte uă dată nu-i este de locu pe placu, scie înse a-și ascunde superarea, a suride c'unu aeru amabilu, a se inclina la drépta și la stînga, a sări, a

se balanca p'unu picioru, a se 'n-vîrti în locu, c'unu cuvîntu a dăntui precum și căntă și a executa rolul său în baletul generalu cu surisul pe buze și cu ambigăunea mîrșavă în ănimă.

Musica a cântatul returnela. A vos places, Messieurs, Mesdames! Se executa uă nouă cadru p-d. politică! Pasul: en avant, este celu d'antetă. Cătă animare arată toți dăntitorii!

care de care se 'mholdește ca se națeze mai răpede, ca se nu remăapse, se nu lă întrăcă altul; fiecare cavaleru cu Dame sea de măna se răpede înainte, balanțeză cu grăciă, se înclină la vis-à-vis și se retrage la locul său lăsându pe dama sea națe, sicură sună că la timpul său va atrage dupe densa. Dupe națare vinu lanțurile (chains): *Chaine de cavaliers, chaine de Dames și chaine générale*; toți intră în acelu *lanț mare*; cavaleri și dame intindu mănele loru cându în drépta cădu în stingă; figura atunci se opresce și se preface în rondă, unu felu de horă. Cadru națeză, figura dupe figură, totu déuna variat și din ce în ce mai animat. Acela danțuiese *dos-à-dos* (spate la spate), uă figură forte frumosă: fiecare are la spatele său p'unu altu dăntitoru care executa acele-asi pasuri, fără înse a se putea vedea unul pe altul. La solo fie-care se silesece a punte totă maestria sea choreografică, caci ochii privitorilor suntu afișați pe dênsul; aci este momentul a s'arata s'a căstiga aplaudul publicului. Dupe solo vine *moulinet*, (morisca), apoi *croix*, (cruce) și cadru se termină c'unu *chassé croisé* (uă gónă incruziat).

Învîrți-ve, dăntitoru! Faceti priuetele vostre, *balances și entrechats*, daru nu uită, că, de cădă începeți cu căte două națe, curindu o se ve aflată în lanțuri, o se figurați spate la spate, apoi o se ve găsi singuri, delăsați, și, dupe vîrtejul morisca și martirul crucei, totu dansul se va termina printre uă gónă generale (*Chassé croisé*). Si cându s'a termină cadrilul, dupe uă scurtă pauză rencepe riturnela și vine unu altă danț, nu scim care, pote uă polca-masură său unu *valsă vienesă*.

Astă-felu se danțuiesce în capitală, daru la țără cum danțuiesc? Lăunării căntă; unu june începe, vine altul și altul, apoi se prindu și fetele și hora se complectuiesc. Se cântă „hora unirii, hora ferănească, hora împămentenirii,” pe urmă vine hora „birulă grea” și cu hora acăstă se sfîrșesc balul său cămpenescu.

Săriș daru orășani și sătiani, săriș și dăntuși! ținești bine tactul! Muzica căntă și trebuie se intră în danț. Numai bătrăni și cei întristați său cei superați stață la uă parte și privesc; nu voru se turbure bucuria și veselia generală; ei scu că ourindu dăntitorii se voru osteni, și voru veni se sădea de vorbă cu dênsii. Daru la începutul balului nimine nu este ostenu; faceti-vă daru pasurile, săriș și înveselișiv; vieta e scurtă și faceti bine se profită de ocazie d'a ve înveseli.

Ostenela va veni pe urmă, pote și cărea, daru ce te pășă! Ce ar fi viela fără ilușuni? Viola, clarinetă, trâmbiță și toba resună; mergești la danț, negrești înainte! balul său începă! Cându va veni ostenela, cându va veni desamăgirea, atunci veți si pote dispui și asculta vorbe seriose, a intra

in convorbire cu eei cari stață astădi la uă parte și privesc. Daru balul săncepe numai și ăncă nimene nu este ostenu; dăntuși daru, flăcă și fete, cavaleri și dame, dăntuși fie-care după cum ve căntă și mai cu sémă păstră ecilibrul balansându-ve și țineți tactul, țineți tactul! tactul este totul! Ionescu.

INSURECTIUNEA IN AFRICA SEPENTRIONALE.

Nuvelele oficiale după urmă, cari au sosit la Parisu din Algeria, confirmă, că alte semințe arabe s'a lepădată de dominea francesă și că insurectiunea cresce. Monitorulul Algeriei dice: Generalul Deligny continuă operațiunile sale în partea mediterană. La 24 Maiu se întorse cu numerose aprovisionări alimentare la Geryville, ce-lu destinase de baza operațiunilor sale. Pe cându generalul mersese la Khelneg-el-Suk, semințele revoltate luaseră uă pozițion în între Ksels și Geryville spre a dobândi apă pentru turmele loru. Harrari înaintaseră pînă la Kheneg-Azir. Aceste populațiuni s'a retrăsu dupe întorcerea generalului la Sidi-el-Hadj ben Amur și la Ain-el-Orak. Ele suferă multu și lipsă de apă le va sili a se desparti. Generalul Iussuf, care a măritu divisiunile sale în supunere, amenință Djebel Amur. Semințele cari s'a depărtău d'acolo spre a se uni cu Si-Mohamed-ben-Hamza, s'a intorsu dupe ce așa că despartea lui națeză spre Guemanta și Ain Madhi. Călărești loru au sevărășită căte-va invașioni spre Orient. La 26 Maiu au atacat în număr de patru sute omeni uă despartire de cinci-deci Spahii și cinci-deci indigeni algeriani. Capitanul Lotellier, capul bûroului arabu la Laghuat, sosi tocmai în acelui momentu c'unu giur de la Iadjeruna; elu alergă în ajutorul despartirii și inimicul fugi, lăsându în măna francesilor 25 prizonieri și 155 morți. Francesii n'a perdută de cătu donii morți și unu vulnerat. În suptădiviziunea de la Mostaganem s'a imulțită contingență Maraboutul și Lazareg prin desertarea celei mai mari părți a Beni-Urag, a Beni-Meslem și a Meknessa. La 27 Maiu sera a tăbăritu în pucină despartare de la Ami-Mussa și la 28 a atacat în acestu postu, însă fără îsbendă. Respinsu c'uă perdere de 100 omeni a tăbăritu unu quartu de oră înainte de Bordj. Kaidul seminței Marină, fiul lui Agh-Mahomed-ben Hadji a fostu omorât. La 31 Maiu va sosi Colonelul Laparrot cu 2500 omeni înfănti și două scadrone articulare și trei tunuri la Ami-Mussa. La 1 Iuniu va pleca generalul Rose de Bezzane cu două regimenter de linie, patru scadrone cavalerie și trei tunuri spre a ataca seminția Elitta. În oriente provinție Algeria și'n diviziunea Constantine domnește liniscea. Semințele tunisiane n'a alcatu fruntașă francesă. Insurgenții tunisieni inconjură Kef. La Tunis așteptă trupe turcescă. Admiralul francesu a avut uă conferință cu Beilul și s'a crede la Tunis că francesii ilu voru apăra în contra insurgenților. — Agitaționea care domnește în toți Orientele, a crescutu forte multu de cându s'a aflată despre evenimentele în Tunis și'n Algeria.

PARISULU

IN

AMERICA.

Capitolul X.

(A vedea Nr. de la 25 Maiu)

Cuina drăcescă.

Pe cându Truth, surprinsu de vîorea și de mănia mea, me privea cu ochii neodinți, intră Humbug, încăr-

LUMINEZA TE SI VEI FI.

Abonamentul în București, Pasagiu Romanu No. 48. — În districte la Corespondența șiarului și prin Postă. — La Paris, la D. Halégrain, rue de l'au-ciemne Comédie, Nr. 5. — Administratorele șiarului D. Gr. Serurie,

ANUNCIURILE.

linia de 30 litere — 1 — leu.

Inserțiuni și reclame, linia 3 — "

catu c'uă mulțim de corecții ce le puse pe biurov.

— La lucru! strigă elu cu vocea sea cea grăsă, sarcina a 'ncepută. Nunc animis opus, Aenea, nunc pecatore firmi. (Acumă Eneu, trebuie energia și ănămă otărită). Doctore, ajuta-ne, braciul dreptu 'l este sănătosu, ie acăstă hărtă, și pregătesc tabloul.

— Scrie: Invigerea oscilor federale.

— Ai Acesta va umplea totă pagina săntăia. S'aruncă în cutia tipografiei uă corecțură.

— Invigere strigă! O se spui naționii c'a fostă bătută? Pune: Retragere strategică, combinare dibacie; 1) într'altușelui nesocotința văstră va semena neodina și spaimă.

— Esti fără lecă, doctore, dise Truth; daru cându o se 'nveți că datorii șerei totu adeverul. S'apoi, credi ore c'uă invigere pote desănăma pe Yankee, și că el se lasă a si condusi de ursită ca nisec copii? Uă biruință ne va găsi nepăsători; uă invigere ne va face se indouimă energia, soldați și bani — căi ămenei căduți?

— Morți, 3,000, dise Humbug; răniți 6,000, lipsă 2,400.

— Doctore, urmă Truth, pune șifrele, și nu uita se le pun pe tablou. S'acumă se trecem la Congres.

— La Senat, dise Humbug, uă desbatero lungă asupra sclaviei. D. Sumner a cerut q'a dobândită desființarea sclaviei în districtul federal alu Colombie. Aceasta este săntăul pasu. Scrie doctore: Discursul admirabile alu elocintelor senatore de la Massachusetts. Ecă săntă făie impunită; acumă se vede demu despre supliment.

— Camera reprezentanților; niciu interesantă; trei chișinări la ordine și timpu perdută în certe cu președintele.

— De obicei, 2) dise Truth: aidești națe. Ecă articolul politicu; scrie, doctore. R'îtorece la lege și la libertate; *Habeas corpus resabilită*?

— Cum! strigă cu mirare; tocmai în momentul unei invigeri, cându se intui cotele puterile trebuie să concentrată și poporul să fie guvernă, manu militari, și voi restabiliți libertatea civilă cu toate pericile ie? Invigări daru, prin sperință, c'acesta este momentul d'a suspende cotele puterile. Niciu n'asicură unu popor precum d'a se simșă pe deplin în mănele puterii. În adeveru, nu 'nțelegem niciu în politică.

Despotismul nu este puterea, response Truth; cu cătu unu popor este mai liberu, cu

nare a materialelor. Bărbății sciinței, ca și albinele, adună sucul florilor sciinței, îl pregătesc și lă prefață în mieră și năceră, adică sciința în timpul nostru a părăsit teritoriul abstract, adică acela că sciința avea de ultimul scop numai sciința, ci s-a pusă în serviciul producătorilor pe teritoriul utilității publice. Ca în tōte lucrurile, vedem săci tendonțele și scopurile cele mai opuse mergându-impreună înainte, întâlninduse, incrușinduse reciproc, lovinduse căte uădată, dară ajungându, în fine, la uă apă comună, că se le conduce la ținta comună, la descoperirea legilor naturei.

Intr'uă parte vedem tendonțele de utilitate, cari, rezemate pe capitalu și lucru, despreutesc său de consideră ori ce activitate curatăt sciințifică. În ochii bărbăților, cari urmăză asemene tendonțe, mecanica n'are uă valoare decât prin aplicația sea la căi ferate, la telegrafe, la mașine industriale și destructore, mai cu sémă la aceste din urmă, la mașinele de resbelu, cari ocupă rindul d'antéi de cǎnd guvernele și guvernații pară decisi și preface totă poporația în soldaș. Chimia, dupe părerea loru, nu este bună de cătă a descoperi colore nove (rosiul de Magenta, albastru anilinu) sau procedări nouă în pregătirea stofelor din domeniul iei; fizica nu este de cătă unu anescu corelativu alu Mecanicei, bună numai a-i pregăti căile prin calculu și prin cercări, ca nu cumva prin răpediciunea umblelului său se se nămolescă în mocirlă; fisiologia n'are, dupe dēniș, uă altă utilitate decât a se pune în serviciul artei culinare, a învățării frige și d'a fierbe carnei într'unu chipu raționalu. Chiară și sciințele naturale descriptive suntă puse în serviciul utilității: botanica pentru cultura de zarzavaturi, mineralogia pentru descoperire de petre scumpe și metale utile și preciose, zoologia pentru imbunătățirea raselor animalelor domestice și pentru aclimatarea animalelor exotice.

Acestă tendonță generată a utilisarii sciințelor este semnul caracteristicu alu societății noastre. În desertu se impotrivesc acele tendonțe eruditii venerabili, cari vedu in acea tendonță uă profanare a sciinței, cari condamnă ori ce intrebuițare a ie la viță comună ca uă trădare a deităi alu căreia a templu se credu destinații a păzi d'ori ce privire profană. Dară amu comite uă mare greșelă, dēca smu crede, că acești bărbății, cari voiescă ca sciința se să singurul scopu alu sciinței, cari nu admittă aplicarea finală a studiilor și cercetărilor loru la unu scopu de utilitate publică, nu producă societății nici unu folosu, că studiile loru se reducă la uă perdere de timp. Fără a intra într'uă lungă disertație spre a dovedi utilitatea acestor studii, ne mărimișu a cită unu exemplu care va demonstra mai bine de cătă tōte argumentele utilitatea studiilor abstracte a le sciinței.

La unu celebru profesor de chimie veni într'uă și unul din industriali cei mari și lă aduse pe fiul său: „Dorescă ca fiul meu se învețe tōte ale coloanelor, văpsitul și tiparitul stofelor, și nimicu mai multu; fratele celu mai mare a învățat tōte cele relații la țesătură, și voi ca fiu se potă continua stabilimentul meu industrial.“ Profesorul priimi penoul său elevu la clasa și la laboratoriu de chimie; junele învăță chimia, dară nimicu specialu, pentru colore; trece unu an, trecu două ani, părintele se speră de inoranța fiului său în privința văpsitului, și pe la finitul semestrului alu cincilea notifică fiului său ordinea d'a se intorce a casă. Junele era tristă și areta profesorului său epistola părintescă și temerea sa d'a nu putea satisface dreptele pretențiile tatălui său, „își mai remană patru

septămîni, înaintea plecării dumitale, și dise profesorele, este mai multu timp de cătă trebue, citoce acumu scrierile lui Persoz și lui Runge și lă căteva cercări ce n'amă trebuință și lă areta; apoi poști pleca, — vei sci de sicuř mai multu de cătă mai toți cei lai!“ — Dupe trecere de două luni, profesorul priimi uă scrisore de mulțumire de la industrialul incantat, căci văpsitul stofelor săle, suptu direcționea fiului său, săcuse progrese ce nu le aru fi așteptat. Dacă junele n'ar fi învățat de cătă văpsitul, aru fi ajunsu unu văpsitoru de rănd; dară a învățat chimia săcumu compunerea colorelor și este numai uă jucării.

Eemplul acesta s'ară putea aplica la tōte ramurile sciinței, Dacă sciința se mărginescă într'unu esclusivismu, ajunge uă scolastică sécă; dacă din contra nu urmăză de cătă principiu de utilitate, se prinde în lajurile săle propriu, utilizază cele date, cele cunoscute, absurbe teritoriul său și este lipsită de ploria roditoru din înălțimele speculaționei, care singură o face producătorie și progresistă. Numai cându ambele direcționi și intindu māna și mergu aletele înainte, cându eruditul în liniștea camerei săle s'ocupă cu speculaționile săle abstracte, pe cându practicul să'cupă în atelierul, în laboratoriu său de aplicație, căci numai acolo esjstă adeveratul progresu. Teoria și practica trebue se mărgă impreună, trebue se se completeze reciproci, se se contopescă.

Aleturi cu tendonțele moderne de utilitate, trebnie se se cultive, în linisces, iubirea entuziasă pentru sciință, iubirea abstractă, fără altă preocupăție, fără altu scopu de cătă sciință, căci se nu ne indouim, precumu ori ce plantă înflorită produce mai tărđii fructe, asemenea și sciință, cându infloresce, neva da la timpu fructele săle, chiară și atunci cându cultivatorul n'a avutu în vedere de cătă florile; fructele voru veni de sine.

Sciința abstractă s'ocupă a calcula mărimea, greutatea și umblelul planelor, ce nici nu s'au descoperită încă prin telescopu; ea silescă pe sōre a analiza alte corpori și chiară pe siu insuș, din liniile colorate ale magiului sărelui în prismă scote metale și minerale nove, cari nu s'ară fi putută descoperi nici uă dată p'ua altă cale, și cari după totă probabilitatea, nu vor putea servi nici uă dată pentr'unu scopu de utilitate. Sciința s'acăță cu perseverență de celu mai micu atomu de gasu hidrogenu în tōte legăturile și substituționile săle, intră în discusiuni a supra atomelor și greutății loru, asupra moleculelor și calității loru, face cercări și experiente relative la compoziția corporilor simple, asupra formării artificiale a corporilor organice. Tōte aceste studii, și speculaționi, și calcule, și experiente ocupă atatea creeri și atatea māni ca și fabricația sepunului, care dupe profesorul Liebig este mesura cea mai sicură a civilizației unui popor. Puterea și stofa, materia și spiritul, creerele și scufletul să'flă într'uă luptă; scena luptei suntă sălile de anatomie, laboratoriele de chimie, instituțile fisiologice, grădinele zoologice. Vedeți acea frunte încreștă, vedeți a celu peră albitu, ce a încreșt'o? Ce'lă a albitu? Studiul asupra schimbării pteritorilor: a căldurei în mișcare, a electricităței în căldură său miscare, asupra temeiului originar a apariției fisice în universu. Aleturi cu cercetările minuțiose asupra felurilor, aleturi cu numerarea dinților și penelor, speculaționea să ridică și petrande în nōptea timpilor anti-istorici, spre a se apropia de creație și a-i smulge "cuvantul", spre a descoperi calea progresului și a perfectionării progresive.

Filosofia se plângă de multu timpu pentru teritoriul ce lă răpită și totu

reapcea speculaționea sciințelor naturale; dar ceia ce perde ea, căstigă incediul sciințele naturale; cu tōte acestea și mai remane unu teramul destul de intins; căci unde incetă percepționea simțuală, acolo este limita speculaționi, care poate împreuna acele percepționi între ele și forma dintr-insele unu eșafodăgiu cu ajutorul căruil pote intinde māna la necunoscutu; dar nu se pote prăvăli în acestu necunoscutu, fără a perde teramul suptu picioarele săle. Speculaționea se inclină înaintea faptelor materiale și le acordă preferență; cându a vorbitu unu faptu, ea se retrage și se declară invinsă. Astă-đi sciința naturală remane pe pămînt, dar caută a'lă cunoște mai bine și a'lă cultiva astfelu ca arborii plantati se pote prinde rădecină și dobîndi tări pentru virfurile loru ce se nălă în ceru. Ce a remasă din tōte ipotezele sciințifice? nimicu de cătă unu slabu resușt istoricu. Si cu tōte acestea acele ipoteze au contribuitu forte multu pentru înaintarea sciinței.

Daca sciințele naturale, mai multu de cătă ori care altă sciință, și în tiparitul timpului nostru sigiliul loru, nu potu se se sustragă criticii, care în timpul nostru a petrusu în ținuturi cari mai năsite i erau inchise.

Domnul de Baer, celebru prin cercetările săle ale vieței organice, a pronunciă unu mare adeveru, dicendu că misiunea sciinței moderne este mai multu a surpa de cătă a construi, mai multu a destrui idei vechi eronate de cătă a descoperi adevăruri nouă; ori ce construcțione nouă implică uă distrucție și uă depărtare a molozului care se grămadescă pe locul construirii. Si acesta tocmai este misiunea criticii, și oru unde se pote libera de autoritatea, fie materială său morală, ese biruitoră. Nu trebue se uitamă că molozul grămadită se aperă c'uă mare opiniatritate, și acesta este forte naturale, căci Statul, statul politicu, care trebue se aibă uă tendonță, statul creștinu, care trebue se aibă uă biserică, Statul ca statu, este neapăratu inamicul sciinței libere; trebue neapăratu s'o combată său s'o neutralizese, adoptându-o în sine. Cându face acesta din urmă, tredue, conformu naturei săle, se'i puie limite, se'i prescrie tendonțe, și tocmai prin acesta eserță uă reacțione omorătorie asupră! Ori unde ideia Statului a-junge dominătoare, absolută, nemărginită, acolo ori ce contradicție se face revoltă, insurecție în contra puterii Statului, și oru ce critică uă cercare de provocare, de nemulțumire, prin urmare uă crimă.

Său vomă tăgădui că intervenirea Statului este în multe privințe unu reu necesariu. Astădi, pentru cultivarea celor mai multe sciințe naturale, pentru deslegarea celor mai multe cestiuni, trebuesc unu materialu colosalu, aparate scumpe, cercări ce necesită multu timp și pe care nu le pote face de cătă acela care prin posuțunea sa posedă și timpu și mijloace. Cu cătă sciințele se împartă în ramure și în specialități, cu atâtă se îmulțescu necestiile de bani și de timp, de materialu și de ajutor. Observatorile cu instrumentele loru perfectionate atât de scumpe, laboratoriile chimice, cabinetele fisice, colecționile de istorie naturală, grădinele botanice și zoologice, tōte acestea nu se potu întocmi de cătă cu cheltuiala său cu ajutorul Statului, și, întocmite, nu se potu întreține de cătă erăști prin ajutorul Statului. In timpii moderni, asociaționea a facută și în acesta privință mari lucruri spre a emana sciința de suptu epitropia Statului și încă n'a pronunciatu cuvenitul său dupe urmă. În faptu operaționea Statului este numai atunci adevărată facătore de bine cându se mărginesc la unirea tutelor și lasă săcru în parte totă libertatea miscărilor, mărginindu-se a veghia ca fiecare

se'șii împlinescă obligaționile săle. Si asociaționea liberă nu face altu ceva, căci în sinul său se găsesc totu d'una uă mulțime de opinii diferite, cari se balanță între ele în înfruirea loru reciprocă asupra tendinței experimentatorului și lăsă prin acesta cumpălu liberu. Asociaționile, să pentru scopuri industriale său sciințifice, să pentru oru care altu scopu, prosperă mai bine în acele țări ale căror locuitori suntă deprimiți cu ceia ce englezii numesc Selfgovernment (guvernare prin sine) și resultatele loru suntă acolo mai satisfăcătoare unde se găsesc indivizi mai avuți. D'aceia vedem să asociaționile prosperă mai bine în țările de ginta germană, de cătă în acela din ginta latină.

Revenimă la cele dise la începutu: semnul caracteristicu alu secolului nostru este popularisarea sciințelor. Fără a despreu său a micșora valoarea ajutorului Statului, ne tememă de înfruirea loru care nu pote fi de cătă retroactivă, și găsimă că asociaționile libere suntă încă celu mai bunu mijlocu pentru înaintarea și popularisarea sciințelor.

Winterhalder.

Bacău, 16 Maiu 1864.

Domnule Directore!

În diariul redigiatu de d-v. din 11 ale corentei, s'a publicat unu articlu intitulat: „Înărdiările din cancelarie.“ Multumă autorului, pote că va fi trasă atenționea guvernului asupra suferințelor cetățenilor, causate din așa intărișări.

Se nu se crează înse, că numai în intărișările de cătă dile de prin cancelarie se mărginesc suferințele omeneșilor, cari din nonorocire suntă situați a face recursu la difertele autorități, pentru a'si căpetă drepturile cele mai clare, fie de la persoane private, fie de la guvernamentu.

Permiteti-mi, ve rogă, a cita căteva exemple, din care se va face unu tristu tablu de poziționea în care ne aflăm.

a). D-nu G. M. la 14 Decembrie 1857, dă unu vecselu în coprindere: „1,000, adică una mie galbeni, am a respondă însăciorului, de astădi până în săse luni, pe care'l voi plăti la termenul negreșită cu dobândă.“ Termenul de plată a fostu la 14 Iunie 1858. Se scie că în contra unui vecselu nu are locu nici uă contestare. — Cu tōte acestea suntă săse ani de la termenul de plată, și păstratorul vecselului se sbucumă încă, pe la autoritatea guvernamentală, spre a-si scote banii. Rugămă pe d. Ion Fătu, ca plenipotintele alu păstratorul vecselului, de a relata d-lui ministru primariu, în interesul creditului publicu, căte înveluri și șicane a întempiatul în acăstă afacere.

b). D. nu C. M. la 30 Marte 1849, s'a împrumutat cu 197 galbeni, cu obligaționea de a-lă plăti cu legiuțu procentu la finitul lui Maiu, acelul anu. Suntă 15 ani trecuru de atunci; păstratorul obligaționii s'a sbucumat și se sbucumă neîncetă pe la autoritatea guvernamentală; în dosarul aceluia cestiu din prefectura respectivă, suntă peste 40 de ordinii ministeriale de împlinire. Tōte au fostu și suntă zadarnice! Debitorele n'a contestat datoria; de cătă s'a aperată, că n'ar avea avere; cu tōte că d-lui posede uă moșia de zestre cu venitul anuale de 1,000 galbeni, cu care a participat de la 1858 la tōte alegerile de deputați și proprietari mari; d-sa se preumbă cu echipagie, și telegări de sute de galbeni; d-sa a fostu prefectu la anul 1860; se găsesc de unu ahă președinte de tribunale județene; și-a cumpăratu acumă în timpul președintelui unu palat splendidu, pe numele unui cumanat, dară datoria nu voiescă și-o plăti. La anul 1860 d-nu M., fiindu numită prefectu, a fostu construitu de a plăti 190 galbeni din procente, după ce înse reprezentantele creditorului s'a plătitu prin presă; s'a apelat și acuma la d-nu ministru primariu la București, prin s'aplica ce i s'a adresat la 28 Noembre anul 1863, pentru care se păstrează adevărată facătore de bine cându se

voi a dovedi, cătă suntă de grave consecințe unoră șasia fapte pentru particulari, prin următorul esemplu: Pe speranță că guvernul își va plăti chiria datoră fără prelungire, cându noi suntem sugrația pentru plata contribuționilor și a imposibilității cu legea de urmărire, m'amu împrumutat și eș la nevoie ce amu avutu cu 60 galbeni pe uă lună, plătindu procentu 2 galbeni; d-lu ministru Primariu scie, ce procentu suntem nevoiți și păti pe aice, mai alesu de la decretarea dispozițiunii ministeriale: că boiașii salii nu'ști perdu driturile politice. De atunci a trecedu mai unu anu, și neplăindu-mi-se banii, trebue ca se plătesc procentu 24 galbeni, mai jumătate din suma capitalului ce amu a lăua; mai prelungindu înca unu anu, totu capitalul ce amu a lăua, voi fi nevoiți a-lă da pentru procent; eră capetile se le plătesc din osebită avere; nu mai vorbescă despre compromiterea creditului, că din neurmarea guvernului, n'amu putută plăti la terminu. Si că daca creditorul meu, n'ară voi aștepta, negreșită că totu acestu guvernă împlini și va vinde cu prețu scădutu uă altă avere a mea. M'amu rugată acamă ca se fiu scădutu cu banii ce amu a lăua de la guvern din cășinul ce și eș amu a-lă plăti pentru arenda unei moșii a Statului.

Voi remană recunoscătoru guvernului, dacă ar admite macară scădere în modulul ce lă-am rugată:

Domnule Directore, sciindu că co-

lonel diariul d-vostre suntă deschise totu-dea-una pentru binele publicu, și mai cu osebire pentru suferințele României de astă parte d. Milcovă, singura consolațione a ilușinilor ie de prosperitate pentru sacrificiile ce unii din fii ei cu bună credință le-ău făcută pentru salutarii principii alu unită, căruia mulți, fără temeu, iatribuiesc tōte retele ce suferă, verogă, se bine-vroiti, a da publicitate micul tablu ce v'amu espus, credându că va trage atenționea Guvernului.

Gheorghe Botescu,

